
Sibiř

Příběh jedné lásky

Roman Sikora

Osoby:

SERJOŽA

MATKA

MUŽ S MOTOROVOU PILOU

1.

Prolog - Nitro dítěte

SERJOŽA: Éto majá žizň. Éto majá maladája žizň. Éto majá máma. Éto moj pápa. I éto ja. Miňjá zavút Sjerjóža. Ja chočú byť kasmanávtom. Kak moj pápa. Moj pápa tóže chotěl byť kosmonávtom. Kak chočú byť i ja.. Ja chočú byť kasmanavtom. Kak moj pápa. Moj pápa tóže chatěl byť kasmanavtom. Kak i ja. Ja tóže chačú byť kasmanavtom, kak moj pápa. Moj pápa chatěl... Izvinítě. Éto majá máma. Izvinítě. Éto náša sabáka. Aná chóčet polětět' v kósmos. Kak i ja. Izvinítě. Ja zabýl. Moj pápa užé uměr. Majá žizň maladája. Ja živú sa svojej semjoj na daljekóm vastóke. Zdes ljéto karótkoje i zimá dólgaja. Móžet byť, što ljéto užé nikagdá nejprijd'jot. Ja chatěl by v kósmose polučít' ljéto at sólnea.

2.

Naše divadlo

(Březový hájek. Ptáci štěbetají, žabky kuňkají, chrousti bzučí a odněkud zaznívá smířlivý hlas idylické balalajky. Život je krásný, když břízy rostou a jejich vlahý stín skýtá útočiště umělcům a milencům.)

3.

Nástroj destrukce

(Vstupuje Muž s motorovou pilou. Březový háj padá v plen jeho mocné paži prodloužené strojem. Zvolna vstoupí Matka. Dlouhým obdivným vlhkým pohledem oceňuje Mužovu sílu.

Ten se roztančí ve spartakiádní kompozici s pilou. NADČLOVĚK S KVÍLEJÍCÍ MOTOROVOU PILOU. Pila je posléze vypnuta. Muž, zbrcen potem očekává další vývoj událostí. Matka k němu přistupuje, pokleká, hladí pilu a zvolna si strhává své černé vdovské šaty. Bílá jako sníh.)

MATKA: Kak žizň t'jažolaja, kagdá čelověk sam. It's hard to be alone. Jak je život těžký, když je člověk sám.

(Matka vstane. Dlouhý spalující pohled do očí Muže. Zavěsí se do motorové pily a oba společně odcházejí.)

4.

New death

A na pařezišti se zazelenala tráva
a děti se konečně měly, kde prohánět.
Na pasece rozkvetl nový život.

(Odněkud spadne umělá kytky a zapíchne se do podlahy.)

(Několikrát projde Serjoža. Poprvé před sebou žene obruč. Podruhé za sebou táhne pojízdného bubnujícího panáčka. Potřetí vyjede na scénu malý tank až posléze pronásledovaný Serjožou. Serjoža ho zvedne ze země. Nechá ho chvíli jet po svých zádech. Pak ho pustí zpět a pláží se za ním. Proti němu vyjde se svým novým partnerem jeho Matka něžně hladící motorovou pilu. Serjoža zpozorní. Postaví se a vyděšeně hledí za odcházející dvojicí. Tank mu ujede.)

THIS ISN'T GOOD TIME FOR THE REVOLUTION.

Kdopak se vyzná v duši dítěte, které je nuceno vyrovnat se s novým partnerem své matky.

5.

Nesnesitelný děj

(Serjoža v posteli. Nohama k divákům. Velké nohy ční zpod přikrývky. U jeho postele sedí pes. Matka netečně stojí v popředí. Sní svůj sen o milování s novou láskou, hladí se rukou po krku a níž a v mezích projevu mateřskou starostlivost.)

MATKA: Serjožo, už spíš. Serjožo, vyčistil sis zuby. Serjožo, chutnala ti večere. Serjožo, dnes byl hezký den. Serjožo, umyl sis ruce. Serjožo, dneska sis hezky hrál. Spi klidně, svítí měsíc. Serjožo, umyl sis nohy. Serjožo, zavři své oči. Serjožo, umyl sis uši. Zazpívám ti ukolébavku.

Zakrój svai glazá,
zakrój moj málčik mal'énkij,
uvídiš zalatúju kóšku,
uvídiš bělyje tumány,
uvídiš sólnce nad rikój...

(Z dále zvuk motorové pily.)

It's hard to be alone.

(Matka náměsíčně odchází za hlasem svého srdce.)

6.

Noční démoni

(Démoni noci se vkrádají do obrazů, které sní dětská duše. Oči dítěte plny strachu, široce rozevřené. Vytí vlků. Ve tmě žhnoucí oči šelem. Zvuky lovcí smečky, chroptění umírajících obětí. Vytí sirén, vytí bomb. Ticho. Vytí motorové pily. Kdosi číhá ve tmě. Stín přízraku. Vytí motorové pily. Odněkud spadne na postel krvavá uříznutá ruka. Serjoža si ji zděšeně prohlíží. Odhodí ji pryč. Dvě vlčí tlamy s rudě žhnoucíma očima mu dýchají do tváře.)

VLČÍ TLAMY: Serjožo, řekni nám, co by sis přál? Řekni nám, co by sis přál?

SERJOŽA: Já, já, přál bych si jeho smrt. Jeho a její smrt. Jeho a její smrt bych si přál. Chtěl bych být na světě sám. Úplně sám. Samotinký sám.

(Vlčí tlamy si sejmou své tlamy. Matka s Mužem. Jejich tváře se svaští do šklebu vzdáleně připomínajícího smích. Hlasitě se smějí.)

MILENCI: THIS ISN'T GOOD TIME FOR THE REVOLUTION.

(Z dálky zvuk motorové pily. Serjoža si přikrývkou přikryje tvář.)

7.

Nemaje dávkou

(V popředí stojí Muž. Kouří papirósku. U jeho nohou leží motorová pila. V pozadí stranou sedí na bobku Matka s kastrůlky. Muž si občas otře pot. Matka se zvedne, plíží se opatrně k pile, kradmo se jí dotkne a s bouřlivým, radostným, laškovným smíchem odbíhá zpět na své místo. Toto se pravidelně opakuje několikrát. Muž si jí nevšímá. Dokouří, vytáhne balíček a chce si dát další cigaretu. V balíčku však již nic není. Podívá se na nebe. Postoupí kupředu. Vytáhne mobilní telefon. Vyťuká číslo. Volá.)

DĚLNÍK: Aló, Aló. Vnimánje, vnimánje. Papiróski! Nie tu papirósov! Pašli. Kudá? Kudá? Sibír. V Sibír. Ádrjes? Ádrjes? V Sibír, durák! V Sibír!

(Schová telefon. Hledí k nebi. Pak se podívá na Matku. Dlouhý chladný pohled plný lásky. Matka vezme jeden z kastrůlků a přistoupí k němu. Ze záňadří vytáhne lžici. Muž se pustí do jídla. Matka se vrátí na místo a s láskou pozoruje vyvoleného.)

8.

Nepokojící domněnka

(Serjoža se svým psem. V náruči má hromadu klacků, které hází do dáli a vykřikuje...)

SERJOŽA: Aport! Aport! Aport! *(atd.)*

(Pes se nehýbá.)

Nejasné tušení se usadilo v duši malého chlapce. Co se to děje? Copak se to stalo? Nevinná dětská duše si klade znepokojující otázky. Nechápe. Ale tolik by chtěl pochopit. Proč se mu jeho maminka nevěnuje tolik jako dosud? Proč jeho maminka chodí za neznámým mužem? Proč stále hledí jeho motorovou pilu? Proč je on, Serjoža nyní až na druhém místě? Nemá ho snad maminka už ráda? Copak jí jenom udělal? Vždyť nic neudělal. Proč jen ho maminka tolik nenávidí. Takové znepokojující otázky si klade dětská duše.

SERJOŽA: Ja chačú palětět' v kósmos. Chačú. Chačú. Chačú.

(Startuje svou raketu. Zapálí zápalnou šňůru. Stmívá se.)

Ten, nine, eight, seven, six, five, for, three, two, one...

(Rozsvítí se. Raketa stojí, kde stála. Serjoža si skryje tvář do dlaní. Pláče.)

9.

Nadšený divadelník

(Matka s Mužem a motorovou pilou stojí stranou vpravo. Snad někoho očekávají. Matka hladí motorovou pilu.)

MATKA: Ja by chatěla tibjé pokazát', kakoj u mně krasívyj syn. Sjerjóža! Sjerjóža! Sjerjóža!

(Vstoupí Serjoža s raketou. Nepříliš ochotně. Hlavu má skloněnou. Smutek rozdirá jeho dětskou duši.)

Sjerjóža, syn moj, pakaží mámuta. Ukaž nám svého oblíbeného mamuta.

(Tvář dítěte se nečekaně rozjasní. Hlavička se nadšeně zvedne a prudce přikývne. Serjoža odběhne. Čekání na mamuta. Milenci si občas vášnivě pohlédnou do očí chladným pohledem lásky. Příběhne Serjoža v masce mamuta. Pustí se do svého oblíbeného mamutího tance. Když skončí je mu zatleskáno. Serjoža sejme masku a s nadšením dítěte přijímá skutečnost, že se stal středem zájmu.)

MUŽ: Charašó, Sjerjóža. Maladěc. *(Ukáže na raketu.)* A štó ty? Chóčeš poljětět' v kósmos? Maladěc. Maladěc!

(Serjoža, jehož nadšení se tímto ještě více vystupňovalo přikývne. Ale to už Mužovu pozornost opět plně poutá Matka. Dlouhý pohled do očí.)

MATKA: Sjerjóža, idí. Tibjé núžno polučít' lěto at sólнца.

SERJOŽA *(nadšeně)*: Da! Da! Mně náda paljetět' v kósmos. I polučít' ljěto at sólнца. Dlja tibjá máma. I dlja tibjá... pápa. *(Nadšeně odběhne. I s raketou.)*

(Matka s Mužem si hledí do očí. Zvolna odejdou. Po chvíli se vrátí s postelí uprostřed níž leží motorová pila. Postaví postel do středu jeviště. Posadí se po stranách pily. Matka položí Muži něžně ruku na rameno. On udělá totéž. Matka položí Muži něžně ruku na koleno. On udělá totéž. Oba si zvolna lehají na postel. Stmívá se. Ze tmy se ozývá zvuk startující motorové pily.)

10.

Nezvykle dlouho I.

(Muž stojí a hledí k nebi. Stojí dlouho. Nehybně. Pak lehce předpaží ruku. Zkouší, zda-li prší? Obrátí ruku dlaní nahoru. Zkouší, zda-li prší? Připaží.)

11.

Nečekaný dotaz

(Serjoža konstruuje raketu. Přihlíží pes. Serjoža dumá, montuje, spravuje. Vstoupí Matka.)

MATKA: Sjerjoža!

(Serjoža se ohlédne a radostně zamává. Pak se zabere opět do své práce.)

MATKA: Sjerjoža, tibjé chóčetsa bráta?

(Serjoža se ohlédne a usměje se. A opět se věnuje své práci. Matka spokojeně s úsměvem přikývne a odejde. Serjoža se zarazí a pomalu zvedne hlavu s velkým otazníkem ve tváři.)

THIS ISN'T GOOD TIME FOR THE REVOLUTION.

Kdopak ví, co všechno se děje v duši dítěte.

12.

Nepochopené děcko

I can't fly to the Sun. Why couldn't I fly to the Sun? THIS ISN'T GOOD TIME FOR THE REVOLUTION. And I'm cold. I want to touche something hot. I want to be warm. I want to be the Sun. I want summer to be. I don't want the winter. I don't want to have a brother.

(Serjoža se houpe oběšen. Dětská duše neunesla nával nečekaných událostí? Vstoupí Matka. Vykřikne hrůzou, jakou zažívají jen matky hledící na své oběšené děti. Matka jde strnule do popředí. Oči vytřeštěné. Rukama si zakryje ústa. Zvolna se otočí, zda-li se jí hrůzný přízrak skutečně nezdál. Serjoža potěšen matčíným smutkem nad jeho smrtí se vesele usměje a zamává ji. Matka omdlí. Serjoža nechápe.)

13.

Nezvykle dlouho II.

(Uprostřed stojí Muž. Hledí k nebi. Naslíní si prst a zvedne nad hlavu. Snad zkouší odkud fouká vítr. Podívá se vlevo. Podívá se vpravo. Spustí ruku a podívá se k nebi.)

14.

Nemilý důsledek

(Matka a Muž kráčeji vedle sebe zavěšeni do motorové pily. Matka je těhotná a spokojená. Její partner však jako by u ní vzbuzoval mnohem menší zájem. Postaví se čelem k divákům. Malebné skupení. Budoucí Matka a nepříliš spokojený otec. Muž vezme ženinu ruku, která doposud hladila Matčino břicho a položí ji na ostří pily. Matka ruku přesune zpátky na břicho. Toto se opakuje několikrát za střídavého proměňování výrazu muže mezi napjatým očekáváním a neočekávaným zklamáním. Pak se Matka oddělí a kráčí pryč. Muž chvatně startuje pilu. Neúspěšně. Matka se naposled otočí, s úsměvem, a odejde.)

MUŽ: *(promlouvá k pile)* Nu, štó ty. Nu, štó ty. Nu, štó ty.

15.

Nezvyklé dění? I.

(Serjoža montuje raketu. Je zcela zaujat svou prací. Přihlíží pes. Náhle vyjde zprava Muž s pilou. Kráčí nasupeně, valí se jako tank. Serjoža jej zvědavě pozoruje. Když Muž zmizí, Serjoža za ním chvíli hledí a odběhne na okraj vlevo. Dívá se mimo jeviště, hlavu má schovanou za portálem.)

16.

Nesnesitelně dlouho

(Muž stojí uprostřed a zoufale hledí k nebi. Pak se podívá před sebe. Předpaží zvolna ruku a hledí na ni. Ruka se třese abstinčním záchvatem od zdroje odstaveného kuřáka. Spustí ruku podél těla. Opět předpaží ruku. Hledí na ni. Opět ji spustí podél těla. Tentokrát se ruka nepřestala třást. Celý výjev sleduje zvědavě Serjoža, jehož hlava vykukuje zprava.)

17.

Nezvyklé dění? II.

(Serjoža se dívá vlevo za portál. Stejně jako ve výstupu 15. Pak rychle běží zpět ke své raketě a předstírá zaujatost prací na konstrukci. Přihlíží pes. Muž s pilou projde zpátky, zleva doprava, nasupeně, snad ještě více nasupeně, než předtím. Bůh pomsty. Kdo se asi stane jeho obětí? Serjoža za ním zvědavě hledí a posléze odbíhá.)

18.

Násilnický divoch

(Muž s těhotnou Matkou stojí proti sobě. Muž, pravděpodobně rozrušený nedostatkem nikotinu a matčinou přezíravou politikou ji uštědřuje monumentální facky s náprahy, za něž by se nemusel stydět ani nadhazovač proslulého baseballového týmu. Matka pasivně přijímá rány. Je možné, že se jí to líbí. To vše sleduje Serjoža, který poněkud v pozadí mezi oběma sedí na bobku, pěstičkama si podepírá bradičku a kmitá očkama jako zaujatý divák v hledišti tenisového kurtu. Muž na chvíli přestane Matce uštědřovat monumentální políčky. Serjoža se zvedne, přistoupí k matce a dá jí pěstí ránu do břicha. Matka na něj bez výrazu pohlédne. Vůbec není jisté, jestli ho poznává. Ozve se velmi vzdálený zvuk přilétajícího letadla. Muž zpozorní - jeho tvář se rozjasní - a odběhne. Zvuk letadla pozvolna sílí.)

19.

Nezbytná dodávka

(Zvuk letadla stále sílí. Uprostřed stojí Muž. Hledí k obloze s výrazem blaženého nadšení. Pozvolna pozvedá obě ruce. Sílicí zvuk přilétajícího letadla zvolna přerůstá v monumentální hudební skladbu. Snad Richard Strauss. Zcela určitě Richard Strauss! Z nebe se snášejí na malém padáčku tolik očekávané papírosky. Celý kartón papírosek. A druhý. A třetí. A čtvrtý a pátý. Muž nehybně, triumfálně stojí, s otevřenou náručí, poněkud připomínající indiána modlicího se k vycházejícímu Slunci.)

THIS ISN'T GOOD TIME FOR THE REVOLUTION

20.

Neónová duše

(Zrození dítěte. Matka leží na posteli hlavou k divákům. Nohy široce rozkročené. Pracuje k porodu. V popředí stojí Muž s motorovou pilou. Zacpává si uši a vyděšeně kmitá očima zleva doprava. Na ostří motorové pily je ochranný kožený obal. Již dlouho nebyla používána. Vlevo sedí na bobku Serjoža a snaží se nastávajícímu zrodu bratříčka zamezit tak, že situaci vytrvale vypíná dálkovým ovladačem televize. Neúspěšně. Vedle něj sedí pes. Posléze je zrozen nový život. Zrozené neónové sluníčko se vznese vzhůru. Pokyvuje se a hovoří.)

SLUNCE: Ja vaše sólnce. Ja vaše málenkoje sólnce. Ja pradúkt vašej žízni. Ja pradúkt vašej ljubví. Ja vaše nastajáščiije. Ja vaše nastajáščiije. Ja chočú štó by vy býli šťastlívy. Ja vaše málenkoje nastajáščiije šťasttie. Ja chočú byť šťastlívoe. Já chci být šťastné!

(Muž si zvolna odkryje uši a nadšeně hledí na zrozené Slunce. Matka hledí rovněž na ně a rozevře vzhůru náruč. Serjoža na ně ovšem hledí poněkud nevraživě a snaží se ho vypnout o něco usilovněji. Muž si zapálí papírósku. Hluboce vdechne, vypustí kouř, sejme obal z ostří pily, nastartuje ji a lehce se před matkou předvádí. Ta mu ovšem nevěnuje nejmenší pozornost a stále s rozevřenou náručí hledí na své dítě. Pila zakucká a zastaví se. Muž se cítí být odstrčen, zneuznán, zklamán, frustrován.)

21.

Nový druh

V atmosféře nepochopení se často objevuje tendence k útěku do ústraní či k semknutí zneuznaných jedinců sebeneslučitelnějších dispozic a povah.

(Serjoža montuje raketu. Muž se mu snaží pomoci, ale Serjoža vždycky raketu odtáhne od jeho pomocných rukou. Přihlíží pes. V pozadí projde Matka chovající Slunce.)

MUŽ: Sjerjóža, vazmí miňjá s sabój v kósmos. Vazmí miňjá.

(Serjoža přestane pracovat zamyslí se a pak pomalu přisune raketu k Muži. Oba se společně vrhnou do práce.)

22.

Něhyplný dojem

(Serjoža s Mužem montují raketu. Přihlíží pes. Vstoupí matka se svým Sluncem. Zastaví se uprostřed. Podívá se na muže.)

MATKA: Sjerjóža!

(Serjoža jde neochotně k Matce.)

MATKA: Sjerjóža, děrží svajevó bráta. Pochovej si svého bratra. This is your brother. This is your brother.

(Serjoža váhavě přebere Slunce od své matky. Matka přistoupí k Muži, který se až dosud ostentativně tváří, že ji nevidí. Sejme mu obal z ostří pily a pohladí. Muž povzbuzen se na ni podívá. Chladný pohled vášnivé lásky. Matka opět pohladí pilu. Muž zvolna vstává. Oba odcházejí. Serjoža je zabrán bratrem. Udiveně na něj hledí. Pak se ho snaží pochovat. Zalíbí se mu to. Usměje se. Rozpaky postupně mizí. Srdečným chováním projevuje svou libost.)

SLUNCE: Ja chačú byť šťastlivo. Já chci být šťastné. Ja chočú, što by vy mně ljubíli. Love me. Love me. Love me.

Není lepšího léku na nenávisť staršího dítěte, nežli fyzický kontakt s nově narozeným sourozencem.

(Z dálky zvuk motorové pily.)

